

Doorgeefschaak, de ultieme chaosvariant

Doorgeefschaak is een vermakelijke teamvariant van de schaaksport. Schaakvereniging DJC uit Stein organiseert elk jaar, op de vrijdag voor carnaval, een Limburgs Kampioenschap van deze bijzondere versie van het schaakspel.

En schaakpartij is normaal gesproken een strijd tussen twee spelers. Maar stel je krijgt hulp van een teammaat, die naast jou zijn partij speelt. Hij geeft jou de schaakstukken door, die hij van zijn tegenstander wint en omgekeerd geef je jouw gewonnen stukken aan hem. En allebei mag je de schaakstukken die je krijgt, gebruiken om ze in te zetten op het bord. Dan zijn de voorwaarden geschapen voor totale chaos op de 64 velden. Omdat je bij 'doorgeefschaak', zoals het wordt genoemd, van elk schaakstuk (behalve de koning) er theoretisch tweemaal zo veel op het bord kunt hebben dan normaal, krijg je een ingewikkelde samenklontering van pionnen en stukken waar geen mens meer wijs uit wordt. In vergelijking met een gewone schaakpartij stellen bijvoorbeeld vier dames of acht paarden op het strijdtoneel weer geheel andere eisen aan de manier van spelen, de strategie die je moet volgen. De koning kan veel

sneller gevaar lopen, of juist veel steviger verdedigd worden dan normaal. De hoofdbrekende situaties oefenen vooral een grote aantrekkingskracht uit op jeugdschakers. Die spelen doorgeefschaak als tussendoortje. Maar ook volwassenen ontlenen uitermate veel plezier aan deze vorm van teamschaak. Vandaar dat schaakvereniging DJC ook dit jaar weer het Limburgs Kampioenschap Doorgeefschaak or-

Diagram 1

ganiseerde. De zaal was gezellig gevuld met teams die luisterden naar vervaarlijk klinkende namen als 'the black cobra's' en, hun klaarblikkelijke aartsrivalen, 'the black cobra killers'. In vergelijking met de landelijke spelregels voor doorgeefschaak, waarbij zo'n beetje alles is toegestaan, week DJC Stein iets af. Het inbrengen van een schaakstuk is een volledige zet. Per beurt mag één stuk worden ingezet in plaats van een gewone speelzet op het bord. Stukken die ingezet worden mogen niet meteen schaak geven. Pionnen mogen niet verder dan de zesde rij worden ingezet, overige stukken tot de zevende rij. Wedstrijdleider Jean van Kan: „Met deze extra regels wijkt het LK

af van de landelijke spelregels. De gemiddelde schaker is na een partij doorgeefschaak volgens die landelijke regels rijp voor een verblijf van twee weken in een sanatorium onder professionele psychologische begeleiding. DJC houdt het liever iets minder intensief.”

Na een spannende avond werd het team van Rob en Jordy Caessens overtuigend eerste. Omdat Jordy geen lid van de Limburgse bond is, mag het team van Marc Kraus en Jean van Kan zich een jaar lang Doorgeefkampioen van Limburg noemen. De eindstand aan kop:
1. Rob Caessens - Jordy Caessens 15 punten
2. Marc Kraus - Jean van Kan 12,5 punten

De doorgeefschakers in actie in Stein.

foto Jean van Kan

3. Eric-Jan Morren - Ynze Mengering 12,5 punten

Doorgeefschaak geeft vaak stellingsbeelden die lijken op schaakcomposities. Stellingen die in de normale wedstrijdpraktijk nooit zullen voorkomen. De hoofdbrekens die dat oplevert zijn ook vergelijkbaar. Ter afsluiting een probleemcompositie die de chaos van doorgeefschaak weerspiegelt. zie diagram 1, opgave: wit aan zet geeft schaakmat in twee zetten.
Oplossing: 1.Lg5! dreigt Le3 mat. Afhankelijk van het zwarte antwoord zet wit steeds op een andere manier mat. Bijv.: 1...Pd3 2.Txd3 mat of 1...bxc3 2.De4 mat of 1...Pxc3 2.Dxb6 mat of 1...Txc3 2.Dd6 mat.

De virtuele wereld van de schaaksport

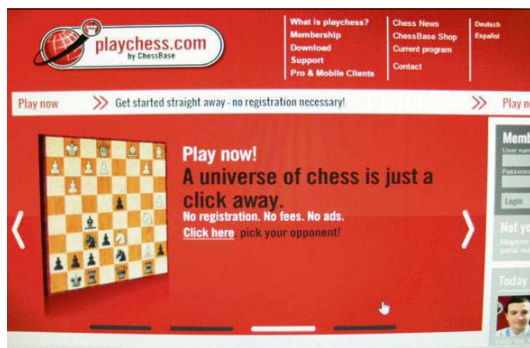
Bij schaken denk je aan twee spelers die tegenover elkaar zitten met bord en stukken. Trekt internet dit gebruikelijke beeld omver?

Een clubavond is gezelligheid. Je schaakt, analyseert en praat na aan de bar. Hoe lang houdt dit nog stand? Want online schaakclubs schieten als paddestoelen uit de grond. Online kun je elk moment van de dag schaken. Het is goed-

koop (geen reiskosten) en comfortabel (gewoon thuis met een drankje erbij). Een collegaschaker had het er onlangs nog over. Hij meende dat de traditionele schaakclub alleen nog gered kan worden als men er meer mee gaat doen. Het moet een sociëteit worden, waarin,

naast schaken, meerdere activiteiten plaatsvinden. Voor de serieuze wedstrijdschaker lijkt dat echter geen optie. Hij wil rust, licht en ruimte om zich heen, om mentaal een optimale prestatie te kunnen leveren. Geroezemoes op de achtergrond van andere activiteiten stoort hem alleen maar. Op dit moment zijn vele schaakteams nog bereid letterlijk honderden kilometers te reizen om welgeteld één schaakpartij te spelen. Je kunt je voorstellen dat in de (nabije) toe-

komst iedereen straks thuis met zijn computer op een website inlogt, om namens zijn team een partij af te werken. Wel moeten dan controles ingebouwd worden, om er zeker van te zijn dat spelers thuis niet stiekem een sterk schaakprogramma laten meedraaien. De KNSB, de Nederlandse schaakbond, kon niet achterblijven bij de ontwikkelingen en is al een tijdje op internet in de weer. Zo wordt er elke twee weken een internettoernooi op *Playchess* georganiseerd,

Om de twee weken houdt de KNSB een toernooi op Playchess.

Inlognaam	echte naam	punten
Xamax	KIM Max Warmerdam	2525
Thomasb98	KIM Thomas Beerdse	2150
Bolwerk	NIM* Peter Bolwerk	1950
Bartali	KIM Bart Karstens	1850
Davie35	David Baanstra	1540
Robin Reichardt	Robin Reichardt	1320
Ronaldo123	KIM Laurens Schilstra	1100
Snowpatrol	Marcel Winkels	950
Vlad Omota	Vlad Omota	850
LekkerBekker	Stefan Bekker	800
Sebastiaand	Sebastiaan Dijkman	720
Pewout35	Partipan Groen in 't Wout	670
Goedgespeeld	Liam Vrolijk	550
Gfroberg	KIM Gert-Jan Froberg	550

De Tegelse topspeler Max Warmerdam speelt onder de naam Xamax.

dat meetelt voor het NK internet. Diverse Limburgse spelers doen hier regelmatig aan mee. De leiding is momenteel in handen van een Limburger. De Tegelse topspeler Max Warmerdam, die onder de naam *Xamax* deelneemt, heeft in zeven toernooien voorlopig verreweg de meeste punten verzameld. Marcel Winkels (*Snowpatrol*) van schaakclub Voerendaal doet met een achtste plek ook goed mee. Toch mag duidelijk zijn dat deze vorm van toernooischaak nog in ontwikkeling is. Het aantal deelnemers aan deze wedstrijden is nog beperkt. Misschien dat de meeste schakers voorlopig toch nog de voorkeur geven aan de gewone toernooien en wedstrijden.

Wereldtoppers en toppers in de dop

In de schaakwereld heerst WK koorts. In principe wordt vandaag het WK dames beslist en de heren zijn afgelopen vrijdag begonnen aan het kandidatentoernooi. Ondertussen timmeren twee Nederlandse schaaktalentjes aan de weg.

Begin maart startte in Lviv, Oekraïne, een tweekamp om de wereldtitel tussen de Chinese Hou Yifan en de Oekraïense Maria Moezytsjoek. Voor Moezytsjoek was het een thuiswedstrijd, letterlijk, want Lviv is haar geboortestad. De Oekraïense was regerend wereldkampioene, nadat ze vorig jaar het knock-outtoernooi om het wereldkampioenschap wist te winnen. Haar rivale Hou Yifan was daar echter niet aanwezig. Hou Yifan, die in 2013 wereldkampioene was, geldt momenteel als de sterkste schaakster op aarde. Alleen Judit Polgar zou haar naar de kroon steken, maar na het stichten van een gezin is de Hongaarse schaakdiva al jaren niet meer zo actief in het topschaak. De tweekamp tussen Yifan en Moezytsjoek verliep zoals kenners verwachtten. De Chinese favoriete nam een voor-sprong van twee overwinningen en zal, normaal gesproken, vandaag gekroond worden tot nieuwe wereld-

kampioene. Het is jammer dat deze tweekamp gedeeltelijk overlapt met de aanvang van het kandidatentoernooi voor de heren in Moskou. De aandacht voor het dameskampioenschap dreigt hierdoor weg te ebben. Er wordt in de schaakwereld immers al heel lang uitgekeken naar de ontmoeting tussen acht van de beste schakers ter wereld, die in

Hou Yifan. foto Anastasiya Karlovich

veertien ronden gaan uitmaken wie in november wereldkampioen Magnus Carlsen mag uitdagen voor een tweekamp om de wereldtitel. De deelnemers aan dit kandidatentoernooi zijn op verschillende manieren aangewezen. Sommigen werden op rating geplaatst. Anderen moesten zich kwalificeren via een toernooi.

De Nederlandse deelnemer, Anish Giri, was één van de deelnemers die genoeg hadden aan een hoge rating om te mogen meedoen. Hij wordt door velen niet als favoriet gezien voor de toernooiwinst. Zijn speelstijl is weliswaar oerdegelek (hij verliest zelden), maar ook te voorzichtig. Omdat hij er op zijn beurt niet in slaagt zijn tegenstan-

ders voor echte problemen te stellen, eindigen de meeste van zijn partijen in remise. Een tweede of derde plaats volstaat hier echter niet. Hij zal dus risico's moeten nemen om een kans te maken uitdager van Magnus Carlsen te worden.

In de luwte van dit geweld bij de wereldtop zijn nieuwe talenten hard op weg naar hún moment van roem en eer. Op 5 maart maakten de Eindhovense jeugdspelers Alexander Rutten en Yichen Han hun opwachting bij het Limianz Rapid in Venlo. De negenjarige Alexander was in 2015 Nederlands kampioen in maar liefst twee leeftijdscategorieën en tevens Limburgs jeugdkampioen, terwijl de

Alexander Rutten en Yichen Han voor hun partij. foto Bas van der Grinten

achtjarige Yichen in 2015 Nederlands kampioen in de categorie tot en met 8 jaar werd. Tevens won hij in oktober het herfsttoernooi in Tegelen.

De twee jonge schaakvips, die Limburg dus vaker bezoeken voor toernooideelname, domineerden de B-groep van het Venlose rapidtoernooi. Uiteindelijk ging Yichen met de fantastische score van zeven overwinningen uit zeven partijen met de toernooiwinst aan de haal. Alexander werd met vijf uit zeven derde. Alleen de penningmeester van de Limburgse Schaakbond, Arthur Hendrickx uit Heythuysen, wist zich met een tweede plek tussen deze twee jonge kampioenen te nestelen. De A-groep van het Limianz Rapid werd gewonnen door Jozef Simenon uit Stein.

Rustige autoriteit op de achtergrond

Als alles goed gaat, vallen ze niet op. Ontstaat er onenigheid, dan zijn ze onmisbaar en laten hun gezag gelden; bij iedere wedstrijd hoort een wedstrijdleader.

„Nee, ik ben niet streng, ik kijk of de spelers het zelf kunnen oplossen, anders grijp ik in.” Aan het woord is Rick Wagemakers uit Hoensbroek. In het dagelijks leven is hij treinbestuurder bij de NMBS (de Belgische Spoorwegen). Ongeveer eens per maand heeft hij niet de zeggenschap over een trein maar stuurt hij een schaakwedstrijd aan.

Wagemakers leerde het arbiterschap van provinciegenoot Leon Muys, toen hij nog bij de vereniging Hoensbroek/ME speelde. Schakend Limburg heeft overigens een keur aan goede wedstrijdleaders. Wagemakers somt er, naast zijn leermeester, enkele op: „Luc Cornet, Paul Peters, Frans Hanssen en, rising star, René Coenjaerts.”
Waarom ben je wedstrijdleader geworden?

„Ik had eigenlijk geen zin meer om zelf schaak te spelen, maar ik wilde het schaken ook niet de rug toekeren. Ik hou van de wedstrijdspanning.”

Welke wedstrijden leid je zoal?

„Ik doe hoofdzakelijk de KNSB competitiewedstrijden en het Limianz rapidtoernooi in Venlo.”

Wat doe je dan zoal?

„Ik noteer de teamopstellingen, verwerk de uitslagen en maak, tijdens een toernooi, nieuwe ronde-indelingen. Ik zorg ervoor dat iedereen op de juiste plek komt te zitten. Verder zorg ik voor rust in de speelzaal. Indien nodig hanteer ik de schaakregels en bemiddel ik bij een

conflict.”

Krijg je een vergoeding?

„Ja, een arbiter wordt goed betaald door de KNSB.”

Daarnaast krijgt een arbiter attenties van clubs die hij bezoekt. Bij teamwedstrijden is iedere vereniging er immers bij gebaat goede relaties met de arbiter te onderhouden. Als goede gastheer betaalt de thuisclub dan ook vaak (een deel van) de consumpties die de wedstrijdleader nuttigt.

Moet je regelmatig (nieuwe) spelregels bestuderen?

„Nieuwe regels komen om de vier of vijf jaar uit. Het is wel handig het regelboekje regelmatig door te

nemen. Overigens kan ik ook wel weer een opfriscursus gebruiken! Zoveel ben ik immers niet meer met schaken bezig.”

Reacties en inzendingen: Henk van Gool, e-mailadres vangool.henk@gmail.com

Wagemakers tijdens het toernooi in Venlo.

foto Peter Smith

De arbiter (staand) 'in actie' in Venlo.

foto Bas van der Grinten

De wedstrijdleader wordt in de watten gelegd.

foto Peter Smith

Klein in getal, groot qua inzet

„We zijn er trots op dat we erin geslaagd zijn, ondanks persoonlijkelijke verliezen, de vereniging al gedurende 22 jaar in stand te houden.” Secretaris Jan Doornenbal vertelt over de club waar hij zich met hart en ziel voor inzet.

Vijf kilometer van Venlo, in het dorp Velden, resideert een schaakclub die, weliswaar klein, maar springlevend is. De vereniging ‘Schaakvelden’ telt zeven seniorleden en één erelid en is daarmee de kleinste club die aangesloten is bij de Limburgse Schaakbond. Eén van de krachtbronnen binnen de vereniging is secretaris Jan Doornenbal, in het dagelijks leven werkzaam bij ‘het grootste tuinbouwbedrijf van Venlo’.

Bij Schaakvelden is hij behalve secretaris ook contactpersoon, jeugd-leider, ledenadministrateur en teamleider. Doornenbal hierover: „Inderdaad heb ik veel verschillende functies, maar dat is niet erg. Zolang ik het maar niet alleen hoeft te doen. Gelukkig is er altijd iemand

op wie ik terug kan vallen voor goede raad en feedback.”

Hoe is de vereniging Schaakvelden ontstaan?

DIAGRAM 1

„In 1994 plaatste ons erelid Boeb Jacobs in het toenmalige huis-aan-huisblad *De Brug* een oproep om een schaakclub op te richten. Dat leverde zoveel respons op, dat de club in augustus van dat jaar daadwerkelijk het levenslicht zag. We begonnen met zestien seniorleden en een jeugdafdeling met vijftien jeugdleden en drie jeugdleiders. Daarna zijn deze aantallen steeds kleiner geworden.”

Waar is de club gehuisvest?

„We hebben sinds kort een eigen clublokaal in de nieuwe Brede Maatschappelijke Voorziening ‘De Vilgaard’. Daar is op dinsdagavonden vanaf acht uur iedereen van harte welkom. Het clublokaal is overigens zeer herkenbaar. We hebben er ons demonstratiebord hangen. Iedere week wordt daar een nieuwe schaakpuzzel opgezet die eenieder, die maar wil, kan oplossen.”

Zie diagram 1: de opgave die deze week op het demonstratiebord staat: zwart aan zet wint in één zet.

Hoe hou je als kleine vereniging het hoofd boven water?

„We zijn financieel gezond en hebben daarom een lange adem. Voordat we in ademnood komen, proberen we gericht mensen te benaderen, van wie wij weten dat ze kunnen schaken. Vooral mensen die met pensioen gaan hebben onze interesse. Voor de jeugd op de basisschool organiseren we ieder jaar een schaakcursus in het kader van de Naschoolse Activiteit.”

Welke activiteiten hebben jullie het jaar door?

„De clubavond is onze belangrijkste activiteit. Alleen tijdens de zo-

mervakantie kun je in Velden niet in clubverband schaken. Verder organiseren we in de herfst het ‘Antoon Holla toernooi’. Dit is een toernooi voor jeugdspelers en is vernoemd naar een jeugdleader die ons ontvallen is. Aan het eind van het seizoen is er een barbecue, waar lekker eten wordt gecombineerd met een potje schaak.”

Waarin ligt de kracht van de vereniging?

„De kracht van de vereniging wordt gevormd door de bijzondere trouw van een paar senioren, die in alle omstandigheden achter de club zijn blijven staan.”

Hoe zie je de toekomst van de club?

„Er is alleen dan toekomst, als we erin slagen nieuwe seniorleden te vinden.”

De oplossing van het schaakdiagram: 1.,,Lg3 mat.

reacties en inzendingen aan:
Henk van Gool
vangool.henk@gmail.com